

Handläggare: Ariane Andersson
Telefon: 08-508 20 065

INRÄTTANDE AV KOMMUNAL UTREDARE AV FUSK MED SOCIALBIDRAG

Svar på remiss från Stadsledningskontoret

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd avstyrker motionens förslag och åberopar i övrigt förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2006-04-24, som sitt svar på remissen från Stadsledningskontoret.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Åsa Berntsson
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Stadsledningskontoret har remitterat en motion om att staden bör inrätta kommunala utredare av fusk med socialbidrag. Förvaltningen föreslår att nämnden avstyrker motionens förslag. Den utredningen som föregår biståndsbeslutet omfattar huruvida den sökande är berättigad till bidraget, varvid förvaltningen genomför flera olika kontroller. Om det efter beslut om bistånd uppdagas att uppgifterna, som beslutet grundades på, varit felaktiga återkräver förvaltningen pengarna. Om den sökande verkar ha avsiktligt lämnat felaktiga uppgifter gör förvaltningen samtidigt en polisanmälan om bedrägeri. Förvaltningen anser att det är mer resurseffektivt att förstärka de redan befintliga instanserna än att tillskapa nya och avstyrker därför motionens förslag.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har utarbetats inom individ- och familjeomsorgen.

BAKGRUND

Stadsledningskontoret har remitterat stadsdelsnämnderna i Bromma, Enskede Årsta och i Vantör en motion om att staden bör inrätta kommunala utredare av fusk med socialbidrag. Remissen ska vara besvarad senast den 15 maj med kontorsutlåtande och senast den 31 maj med protokollsutdrag.

Motionen är av Ann-Katrin Åslund folkpartiet (fp). Motionären föreslår att kommunstyrelsen ska uppdras att, i samverkan med stadsdelsförvaltningarna, inrätta kommunala utredare av fusk och felaktigheter i samband med utbetalning av försörjningsstöd. I motionen hänvisar Ann-Katrin Åslund till att det riskerar att skapas en konfliktfylld arbetssituation om socialsekreteraren ska arbeta stödjande/motiverande med klienter samtidigt som socialsekreteraren ska utöva kontroll över att reglerna följs. Vid vissa stadsdelsförvaltningar har socialsekreterare, enligt motionen, ansvar för 120-130 ärenden, vilket gör det ”omöjligt att ha kontroll över att alla uppgifter klienten lämnar stämmer”. Stockholm stad bör därför inrätta ett antal tjänster som utredare av fusk och felaktigheter i samband med utbetalning av försörjningsstöd.

STADSDELSFÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Vantörs stadsdelsförvaltning avstyrker motionens förslag. Förvaltningen anser att, om kontrollen ska stärkas, är det mer effektivt att förstärka redan befintliga instanser, såsom socialtjänsten, än att tillskapa nya. Förvaltningen anser inte att det finns en så stark rollkonflikt i socialtjänsten uppdrag att både kontrollera och stödja att det motiverar inrättandet av nya funktioner.

Socialtjänsten ska i utredningen av ansökan om ekonomiskt bistånd undersöka huruvida den sökande är i behov av ekonomiskt bistånd. I detta ingår enligt stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd vissa kontroller av till exempel identitet, vistelse/boende, inkomster, tillgångar och uppehållstillstånd. Kontrollen av tillgångar och inkomster görs bland annat genom att handläggaren tar in olika kontrolluppgifter, t.ex. via Skattemyndigheten (klientens deklARATION) och Vägverket (genom bilregistret). Alla nya sökande uppmanas att lämna bankkontoutdrag för de senaste tre månaderna. (Detta sker också återkommande bland tidigare beviljade klienter.) Handläggaren tar även in uppgifter från Försäkringskassan för att ta reda på om Försäkringskassans utredning har resulterat i att utbetalningar av sjukersättning (eller motsvarande) har dragits in.

Vid sidan av detta gör socialtjänsten, när det finns anledning att befara att lämnade uppgifter är oriktiga, hembesök och arbetsplatsbesök för att undersöka om den sökande är sammanboende eller arbetar. Vid misstanke om att personen inte vistas i landet uppmanas den sökande att lämna in pass. En del både i socialtjänstens stöd och kontroll i Vantör är att nya personer som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet, och som bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande, dagligen ska närvara vid Arbetsforum Sydost. Under år 2005 var det 46 procent av de 1 700 personer som hänvisades till Arbetsforum Sydost som uteblev.

Om socialtjänsten efter beslut om bistånd uppdagar att någon har fått för mycket bistånd, till exempel på grund av att beslutet har grundats på felaktiga uppgifter, ska socialtjänsten enligt stadens riktlinjer återkräva det som har betalats ut för mycket. Socialtjänsten kan väcka talan om ersättning hos länsrätten om den enskilde på anmodan inte ersätter återkravet. I fjol gjorde förvaltningen fem återkrav via länsrätten, varav länsrätten beslutade i enlighet med anmälan i fyra av dessa fall. Om felet beror på att den sökande avsiktligt lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter ska socialtjänsten även göra en polisanmälan. Förvaltningen gör cirka tio polisanmälningar per år om oriktiga uppgifter.

Förvaltningen kan inte göra en sammantagen bedömning av hur omfattande fusk och felaktigheterna egentligen är men troligen skulle en förstärkt kontroll leda till att mer fusk och felaktigheter upptäcks. Men en sådan förstärkning handlar, enligt förvaltningens mening, mer om resurser och mandat för befintliga instanser än ett behov av tillskapa nya instanser.

Förvaltningen anser inte att det finns en avgörande konflikt i socialtjänstens roll att både stödja och kontrollera, som motionen tar upp som ett motiv för förslaget om kommunala fuskutredare. Utan tvärtom är utredningen, där kontrollen ingår, grunden för att stödet ska lämnas. Förvaltningen anser att det skulle vara svårt att dra gränsen mellan vad som skulle ingå i de förslagna fuskutredarnas kontroll och vad som skulle ingå i socialtjänstens utredning.

Det andra motivet som framförs i motionen är ärendemängden för varje socialsekreterare, där motionen tar upp att varje socialsekreterare kan ha upp till 120-130 ärenden och att detta omöjliggör kontrollen. För att effektivisera handläggningen genomför bidragshandläggarna i Vantör registerkontrollerna. Detta frigör mer tid för socialsekreterarna till klientbesök och socialsekreterarna har cirka 30-40 klienter vardera. Enligt förvaltningen leder en tätare klientkontakt till större möjligheter att minska bidragsberoendet men också till större möjligheter att upptäcka fusk och felaktigheter.

En utökad kontroll av fusk och felaktigheter med ekonomiskt bistånd väcker frågor om hur kontrollen ska genomföras; det aktualiserar frågor om mandatet för den som ska genomföra kontrollen i förhållande till andra värden såsom den enskildes integritet. För att kunna genomföra kontrollen är socialtjänsten beroende av dels tillgången till offentliga uppgifter, dels att klienterna medverkar till att lämna uppgifter. Om klienten

inte bidrar till utredningen kan socialtjänsten avslå ansökan med hänvisning till att klienten inte har medverkat till utredningens slutförande. Däremot är möjligheterna till att samköra olika registeruppgifter begränsade och socialtjänsten har inte insyn i till exempel andra stadsdelsförvaltningars och kommuners uppgifter om vilka klienter som har ekonomiskt bistånd. En utökning av dessa möjligheter skulle förstärka kontrollen. Samtidigt bör inte en sådan förstärkning ske utan att den har föregåtts av en noggrann genomlysning av eventuella konsekvenser för den enskildes integritet.

Förvaltningen föreslår att nämnden avvisar motionens förslag och i övrigt åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från Stadsledningskontoret.

BILAGOR

1. Remiss om motion 2006:5 om inrättande av kommunal utredare av fusk med socialbidrag